Hukuk Bölümü 2010/120 E., 2010/222 K.

"İçtihat Metni"

Davacı : AKS Televizyon Rekl. ve Film. San. ve Tic. A.Ş.

Vekilleri : Av. D. K., Av. A. K., Av. B. T.

Davalı : Sanayi ve Ticaret Bakanlığı (Tük. ve Rek. Korunması Gn. Müd.lüğü)

O L A Y : Davacı Şirkete ait Show TV logosuyla yayın yapan televizyon kanalında yayımlanan, "Aklımı seveyim aklımı" başlıklı reklamda, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 4822 sayılı Kanunla değişik 16. maddesine aykırılık olduğu nedeniyle, Reklâm Kurulunca, 12.04.2005 tarih ve 115 sayılı karar ile davacı Şirkete, anılan Yasa'nın 17. ve 25/8. maddeleri uyarınca idari para ve durdurma cezaları verilmiş; Bakanlık Makamının 29.04.2005 tarih ve 97 sayılı onayıyla uygun bulunan ve 24.05.2005 tarih ve 12471 sayılı yazı ile tebliğ edilen bu işlem sonrasında, davacı şirket vekili; yayın ilkelerine ve 4077 sayılı yasaya aykırı reklam yayınladığı gerekçesi ile 44,975 YTL para cezası verilmesine ilişkin 12.05.2005 tarih ve 115 sayılı işlem ile bu işlemin Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca onaylanmasına ilişkin 29.04.2005 tarih ve 97 sayılı işlemin iptali istemiyle 12.8.2005 gününde idari yargı yerinde dava açmıştır.

ANKARA 3. İDARE MAHKEMESİ: 28.11.2005 gün ve E: 2005/1669, K: 2005/1849 sayı ile; 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 1. maddesinde, Bu Kanunda; toplum düzenini, genel ahlakı, genel sağlığı, çevreyi ve ekonomik düzeni korumak amacıyla; a) kabahatlere ilişkin genel ilkeler, b) kabahatler karşılığında uygulanabilecek olan idari yaptırımların türleri ve sonuçları, c) kabahatler dolayısıyla karar alma süreci, d) idari yaptırıma ilişkin kararlara karşı kanun yolu, e) idari yaptırım kararlarının yerine getirilmesine ilişkin esaslar belirlenmiş ve çeşitli kabahatler tanımlanmış olup, 2. maddesinde, "Kabahat" deyiminden; Kanunun, karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlık anlaşılacağı, 3. maddesinde, bu Kanunun genel hükümlerinin diğer kanunlardaki kabahatler hakkında da uygulanacağı, 116. maddesinde, kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari yaptırımların idari para cezası ve idari tedbirlerden ibaret olduğunun belirtildiği; anılan Kanun'un "Başvuru Yolu" başlıklı 27. maddesinde, "İdari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir" hükmü; Geçici 2. maddesinde, "bu Kanun hükümleri, yürürlüğe girdiği tarih itibariyle idare mahkemelerinde dava açılarak iptali istenen idari yaptırım kararları hakkında uygulanmaz" hükmü; Geçici 3. maddesinde ise, "daha önce verilmiş olan idari para cezasına ilişkin kararlara karşı henüz iptal davası açılmamış olmakla birlikte dava açma süresinin geçmemiş olması halinde, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren onbeş gün içinde 27. madde hükümlerine göre sulh ceza mahkemesine başvuruda bulunulabilir" hükmünün yer almış bulunduğu; anılan Kanun'a 5348 sayılı Kanun'un 5. maddesiyle eklenen Ek 1. maddesinde, "4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununda yer alan vergi mahkemelerinin görevine ilişkin hükümler saklıdır" hükmü ile Vergi Usul Kanunu'nda vergi mahkemelerinin görevine ilişkin hükümlerin dışındaki diğer kanunlarda öngörülen tüm idari para cezaları hakkında, bu Kanun'un genel hükümleri kısmında başvuru yolunun düzenlendiği 27. maddesinin uygulanacağının anlaşılmakta olduğu; dosyanın incelenmesinden, davacı şirkete yayın ilkelerine ve 4077 sayılı Yasaya aykırı reklam yayınladığından bahisle 44.975 YTL idari para cezası verilmesi üzerine bakılan davanın açıldığı anlaşılmakta olup, söz konusu fiilin kabahat tanımı içinde yer aldığı, anılan Kanunun 3. maddesinde bu Kanunun genel hükümlerinin diğer kanunlardaki kabahatler hakkında da uygulanacağı ve Kanun'un genel hükümleri kısmında yer alan 27. maddesinde de idari para cezasına karşı sulh ceza mahkemesine başvurulacağının açıkça belirtildiği dikkate alındığında dava konusu uyuşmazlığın çözümünün, adli yargının görev alanına girdiği gerekçesiyle; 2577 sayılı Kanun'un 15/1-a maddesi uyarınca görev yönünden davanın reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir.

Davacı şirket vekili, aynı istemle 10.3.2006 gününde adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

ANKARA 12. SULH CEZA MAHKEMESİ: 13.03.2006 gün ve Müt: 2006/315 sayı ile; bilindiği gibi Kabahatler Kanunu 1.Kısımda yer alan Genel Hükümler başlığı altında 4 bölümden meydana gelen yasanın 3.maddesindeki, bu kanunun Genel Hükümlerinin diğer Kanunlardaki kabahatler hakkında da uygulanır, amir hükmü karşısında, Kabahatler Kanununun Genel Hükümleri başlığı altında 4. Bölümde yer alan 27. maddesindeki idari yaptırım kararına karşı Sulh Ceza Mahkemesine başvurulabilir, hükmünün Kabahatler Yasasının Genel Hükümleri içinde yer aldığının yasadan belli olduğu; Anayasa Mahkemesinin 01/03/2006 tarihinde aldığı kararla Kabahatler Yasasının 3.maddesini iptal ederek yasama organına yasal düzenleme yapması konusunda süre verdiği haricen öğrenildikten sonra yapılan değerlendirmede; Kabahatler Kanununun Genel Hükümleri başlığı altında yer alan 3. maddede, bu kanunun Genel Hükümleri diğer kanunlardaki kabahatler hakkında da uygulanır, hükmünün de iptal edildiği gerçeği karşısında, özel yasalardan idari yaptırım kararına karşı idare mahkemesini görevli kılan yasa hükümlerinin herhangi bir yasaca iptal edilmemesi halinde halen yürürlükte oldukları ve dolayısıyla özel yasalardaki idari yaptırım kararına karşı başvuru yolunun İdare Mahkemesinin gösterilmesi nedeniyle, Anayasa Mahkemesinin de Kabahatler Yasasının 3.maddesini iptal etmesi karşısında yeniden yapılan değerlendirme sonucunda; Mahkemelerin görevlerinin CMK 3.md'nce yasayla belirleneceği, Kabahatler Yasasının genel bir yasa olduğu, 3.md'nde bu yasanın genel hükümlerinin diğer kanunlardaki kabahatler hakkında da uygulanacağını öngörmüşse de, 3.md'nin Anayasa Mahkemesince iptal edilmesi karşısında kural olarak yasaların uygulanmasında özel yasaların öncelikli olduğu ilke olduğundan ve 4822 Sayılı Yasanın uygulanmasından dolayı verilen idari para cezalarına karşı aynı yasaya göre tebliğ tarihinden itibaren en geç 7 gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir olarak itiraz merciini açıkça göstermesi karşısında, tahakkuk ettirilen idari para cezasının idarenin kamu gücünü kullanarak yaptığı bir işlem olduğu ve bu işlemlere karşı idari yargı denetiminin dışında tutulmasının Anayasa Mahkemesince sakıncalı bulunduğuna dair sayısız kararların bulunduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş, yapılan itiraz Ankara 10.Ağır Ceza Mahkemesinin 22.3.2010 gün ve D.İş.No:2010/456 sayılı kararıyla kesin olarak reddedilmiş ve karar kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mahmut BİLGEN, Ramazan TUNÇ, Sıddık YILDIZ, Ayper GÖKTUNA, Muhittin KARATOPRAK ve Sedat ÇELENLİOĞLU'nun katılımlarıyla yapılan 01.11.2010 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği..." açıkça belirtilmiştir. Bu durum

gözetildiğinde, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

Adli ve idari yargı yerleri arasında 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, adli yargı dosyasının; davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararını veren Mahkemece 15. maddede belirtilen hükmün aksine, önceki görevsizlik kararına ilişkin dava dosyası temin edilmeden gönderildiği görülmekte ise de; Başkanlık yazısıyla, idari yargı kararının kesinleşme durumunu gösteren onaylı bir örneğinin Mahkemesinden istenildiği ve sonuçta usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Dr. İlknur ALTUNTAŞ ile Danıştay Savcısı Mehmet AKKAYA'nın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ :

Dava, 4077 sayılı Yasa'nın 16. maddesine aykırılık nedeniyle, aynı Yasanın 25. maddesinin sekizinci fıkrası uyarınca verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

23.2.1995 tarih ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 6.3.2003 tarih ve 4822 sayılı Kanun'un 23. maddesi ile değişik 16. maddesinde, ticari reklâm ve ilânların kanunlara, Reklâm Kurulu'nca belirlenen ilkelere, genel ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına uygun, dürüst ve doğru olmalarının esas olduğu, tüketiciyi aldatıcı, yanıltıcı veya onun tecrübe ve bilgi noksanlıklarını istismar edici, tüketicinin can ve mal güvenliğini tehlikeye düşürücü, şiddet hareketlerini ve suç işlemeyi özendirici, kamu sağlığını bozucu, hastaları, yaşlıları, çocukları ve özürlüleri istismar edici reklâm ve ilânlar ve örtülü reklâm yapılamayacağı, aynı ihtiyaçları karşılayan ya da aynı amaca yönelik rakip mal ve hizmetlerin karşılaştırmalı reklâmlarının yapılabileceği, reklâm verenin, ticari reklâm veya ilânda yer alan somut iddiaları ispatla yükümlü bulunduğu, reklâm verenlerin, reklâmcılar ve mecra kuruluşlarının bu madde hükümlerine uymakla yükümlü oldukları belirtilmiş; 25. maddesinin olay tarihinde yürürlükte olan 8. fıkrasında, 16 ncı maddeye aykırı hareket edenler hakkında üç aya kadar tedbiren durdurma ve/veya durdurma ve/veya düzeltme ve/veya 3.500.000.000 lira para cezası uygulanacağı, Reklâm Kurulu'nun, ihlalin niteliğine göre bu cezaları birlikte veya ayrı ayrı verebileceği, 16 ncı maddeye aykırılık, ülke düzeyinde yayın yapan yazılı, sözlü, görsel ve sair araçlar ile gerçekleşmiş ise, para cezasının on katı olarak uygulanacağı kurala bağlanmış; 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'un 477. maddesiyle 26. maddesi değiştirilerek, "25 inci maddenin birinci, dördüncü, yedinci, sekizinci, dokuzuncu ve onuncu fıkralarındaki idarî yaptırımlara Bakanlık tarafından, diğer fıkralarındaki idarî para cezalarına mahallî mülkî amir tarafından karar verilir.

Bu yaptırımlara ilişkin kararlar, kararı veren makam tarafından yedi gün içerisinde ilgilinin mensup olduğu meslek kuruluşuna bildirilir.

Bu Kanun hükümlerine göre verilen idarî yaptırım kararlarına karşı 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdarî Yargılama Usulü Kanunu hükümlerine göre kanun yoluna başvurulur. Ancak, idare mahkemesinde dava, işlemin tebliği tarihinden itibaren onbeş gün içinde açılır. İdare mahkemesinde iptal davası açılmış olması, kararın yerine getirilmesini durdurmaz" denilmiştir. 5728 sayılı Kanun hükümleri 8.2.2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

4077 sayılı Yasa'nın 26. maddesinde yer alan düzenleme karşısında, para cezalarına karşı yapılacak itirazların görüm ve çözümünde idari yargı yerlerinin görevli olacağının kabulü gerekir.

1.6.2005 tarihinde yürürlüğe giren 30.3.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesini değiştiren 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesinde,

" (1) Bu Kanunun;

a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında, uygulanır" denilmiştir.

19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeye göre, Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, idari para cezasına ilişkin görevli mahkemeyi belirleyen yasa kuralı değiştirilmiş ve yeni düzenleme 19.12.2006 tarihi itibariyle yürürlüğe girmiş olduğuna göre, görev kuralının geçmişe etkili olacağı yolundaki genel hukuk ilkesi karşısında, 4077 sayılı Yasa'nın 16. ve 25. maddelerine göre verilen idari para cezasına karşı yapılan itirazın görüm ve çözümünde anılan Yasanın 26. maddesine göre idari yargı yerinin görevli olduğu kuşkusuzdur.

Açıklanan nedenlerle, İdare Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Ankara 3. İdare Mahkemesi'nce verilen 28.11.2005 gün ve E:2005/1669, K:2005/1849 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 01.11.2010 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.